

Exekutorský střet mřenek s velrybami

KRISTIÁN
LÉKO
redaktor LN

PRÁVNICKÝ GLOSÁŘ

Exekutoři si koncem března zvolí nové vedení na příští tři roky. Dosavadní prezidentka Pavla Fučíková již oznámila, že znovu kandidovat nebude. Přestože po svém zvolení avizovala snahu o pozvednutí veřejné image nejméně populární právní profesí, po třech letech je její skóre v čele Exekutorské komory ČR přinejmenším rozpačité.

Po věcné stránce nelze rázné dámě z Ostravy tolik vytknout. Lobbing ve prospěch profese zásadně ztížil fakt, že v křesle ministra spravedlnosti usedl Robert Pelikán (ANO), který si exekutory zvolil za fackovacího panáka. Nezapomenutelnou show předvedl na mimořádném sněmu komory v květnu 2016, kde svérázným způsobem prezentoval svůj plán na razantní seškrtání odměn exekutorů. „Vážně nevím, proč by exekutoři měli vydělávat statisíce,“ prohlásil Pelikán s odkazem na data finanční správy, dle níž je průměrný měsíční příjem exekutora 348 tisíc korun. Snížení odměn se exekutorům po roční „válce o tarif“ nakonec povedlo upravit do výrazně snesitelnější podoby.

Naprostým průvihem pro veřejný obraz Fučíkové ale byla aféra, kterou rozkrýl pořad *Reportéři ČT*. V lednu 2015 pořádal její ostravský exekutorský úřad dražbu, v níž si byt v Ostravě-Porubě koupila za 780 tisíc korun firma, v níž držela většinou podíl Fučíková, a jménem firmy na dražbě vystupoval její manžel. Ten měl ještě ke všemu v úřadu na starosti informování zájemců o dražběch. Za flagrantní střet zájmů uložil ministr Pelikán exekutorce důraznou výtku. Fučíková si sice posypala hlavu popelem a vše vysvětovala jako své manažerské pochybení, věci se ale začala zabývat policie kvůli podezření z manipulace s kupní cenou. I proto končí.

Kdo by mohl Pavlu Fučíkovou nahradit? Exekutoři je sto padesát a ve velikosti jejich úřadů jsou obří rozdíly – ty největší ročně zahájí desítky tisíc řízení, ty nejméně pár desítek nebo stovek. Vzniká tak paradoxní situace, že dvacet největších úřadů ovládá drtivou většinu trhu, ale jelikož má každý exekutor na sněmu jediný hlas, hejno mřenek těch pár velryb vždy přehlasuje. Mocní exekutoři vědí, že prosadit kohokoliv z jejich řad do vedení je takřka nemožné. Proto v lednu svolali do pražského hotelu Panorama zhruba pět desítek kolegů a sestavili kandidátku „lidí, se kterými se dá mluvit“. Prezidentem by podle jejich představ měl být Vladimír Plášil, který slouží ve vedení komory takřka bez přestávky od jejího vzniku v roce 2001. V prezidii by měli zůstat i stávající členové Martin Tunkl a Jan Mlynářčik. Novým přírůstkem by pak měla být plzeňská exekutorka Vendula Flajšhansová. Cílem této iniciativy má být, aby ve vedení komory nezasedli lidé s „extrémními“ názory. Konkrétně má jít o Petra Polanského či Petra Kučeru, kteří prosazují zavedení zásady teritoriality – aby si již exekutora nevybíral věřitel, ale aby jej určil soud. Základní dohoda ale může přebít důvěra v konkrétní lidi. Třeba liberecký exekutor Polanský dostal na posledním sněmu největší důvěru ze všech kandidátů.

Stát není oddlužovací Mikuláš

Většina právníků v anketě LN odmítá revoluci v osobních bankrotech, s níž ministr spravedlnosti Robert Pelikán (ANO) míří do sněmovny. Může to prý do společnosti vyslat vzkaz, že dluhy se nemusí platit. Příznivci ale namítají, že jde o výjimečnou šanci, jak vrátit statisíce lidí do ekonomického života.

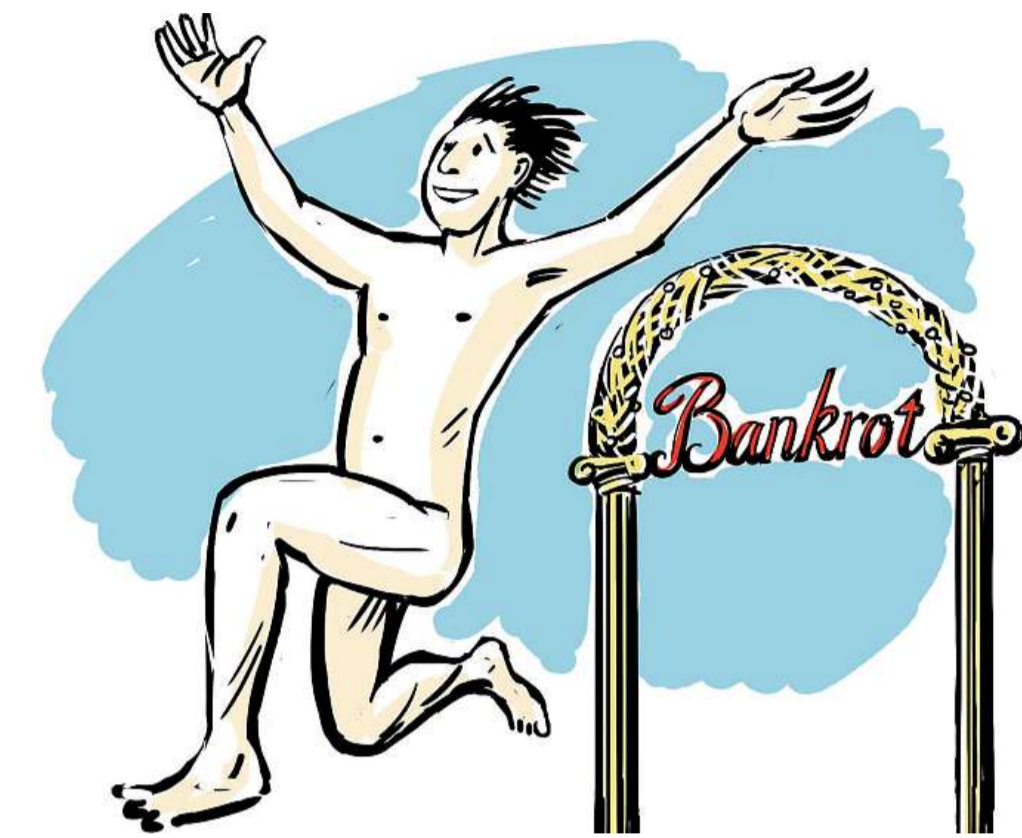
KRISTIÁN LÉKO

Ministr spravedlnosti Robert Pelikán (ANO) asi již tento týden předstoupí před poslance s návrhem na rozšíření osobního bankrotu i na lidi, kteří dnes nezvládnou splatit alespoň třicet procent svých dluhů během pěti let. Nově by mohl soud po sedmi letech oddlužit každého, kdo ke splacení pohledávek „vynaloží veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat“. Stačí přitom, když bude platit tisícovku měsíčně insolvenčnímu správci a ze samotného dluhu nemusí odmazat ani korunu – proto se pro reformu vžil výraz „nulové oddlužení“.

Většina právníků v anketě LN ale odmítá zavedení principu, že dluhy se za určitých podmínek nemusí platit. „To je cesta do pekla. Nelze zavádět možnost vyhnout se placení dluhů, to by byla voda na mlýn nezodpovědných lidí, co si půjčují bez ohledu na to, že nebudou mít na splacení,“ říká jeden z respondentů, které tradičně ponecháváme v anonymitě. Podle jeho kolegy by to byl výsměch každému, kdo řádně platí své dluhy: „Devalvovalo by to počinání zodpovědných lidí, kteří nulového dluhu dosahují poctivým splácením a odčerpáním svého majetku na jistinu a úroky.“

„Náš stát přece není Mikuláš. Pokud se někdo nechová dostatečně odpovědně, měl by za své chování nést následky. Dluhy se mají splácet, to je přece výchozí princip,“ odkazuje jedna z právniček na starou poučku *pacta sunt servanda*, tedy že smlouvy se mají dodržovat, které se dovolává mnoho odpůrců Pelikánových plánů.

Do smrti otrokem svých dluhů
Třetina respondentů ale nápad na rozšíření osobního bankrotu podporuje. Upozorňují především na půl milionu lidí v dluhové pasti, z níž dnes nevede cesta. „Změna se bude reálně týkat jen nejřed-

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Mělo by se lidem v dluhové pasti umožnit takzvané nulové oddlužení? Odpovídalo 114 právníků a právniček.

ženějších lidí, které současná právní úprava odsuzuje k doživotnímu živoření a ztrátě smyslu jakékoliv ekonomické aktivity. Takto v našem právním řádu netrestáme ani vrahy,“ uvedl jeden z nich.

„Život ve stínu vymahačů a nesplacitelných dluhů má přitom katastrofální dopady na okolí dlužníka, zejména na jeho rodinu,“ doplňuje další z právníků. „Nulové oddlužení může dát druhou šanci tomu, kdo se jiným způsobem není schopen zprostit svých závazků a dluhů, ačkoliv pro to dělá maximum. Začne-li pak po letech zadlužení žít znovu s čistým štítem, stát může získat daňového poplatníka, který bude legálně přiznávat své příjmy namísto toho, aby je před věřiteli a státem zatajoval.“ Líčí možné pozitivní dopady jedna z oslovených advokátek. „Neměli bychom dopustit, aby se jakýkoliv člověk stal nadosmrtní otrokem svých dluhů,“ dodává další zastánce návrhu.

Některé hledali oporu i v bibli, kde se v pětadvacáté kapitole knihy *Leviticus* zmiňuje takzvané mi-

PRÁVNÍ BAROMETR

lostivé léto. „Každých padesát let mají být otroci propuštěni a má jim být navrácen majetek, o který přišli. V podstatě to znamená každých padesát let vymazání dluhů. Za dvě generace se totiž sociální vztahy staly natolik spletitými, že by bylo lepší vše smáznout a začít znovu,“ líčí právnička, dle níž je sedmiletá lhůta pro dluh pardon dokonce příliš dlouhá.

Zavedme zpět průvodčí v MHD

Řada právníků zmiňuje také fakt, že mnozí se do neřešitelné dluhové patálie dostali v důsledku nekalých praktik různých splátkových společností a lichvářů: „Při nedostatečných pravidlech hry a trhu se nelze divit, že se řada lidí dostala do situace, ve které je.“

Dle některých hlasů by tudíž zákon neměl umožňovat plošné odpouštění dluhů, ale spíše se zaměřit na zmírnění dopadů kořistnických praktik z minulosti: „Je namístě zpětně revidovat zjevně ne-

mravné typy pohledávek či jejich příslušnoství. Je to sice hra s ohněm, neboť většinou jde o pohledávky pravomocně присouzené, ale společnost je má právo zpětně zrušit, je-li jejich rozpor se základními morálními zásadami do nebe volající.“ Případnou možnost oddlužení nad rámec dnešní hranice 30 procent by tento právník viděl jen jako výjimečné dobrodíní insolvenčního soudu, nikoli jako automatismus, na který má nárok každý.

Další cestou by mohlo být jisté typy pohledávek přestat generovat. „Je třeba zavést postupy, které by bránily zadlužování – průvodčí v dopravních prostředcích nebo povinnou kontrolu úvěrové historie před poskytnutím dalšího úvěru,“ míní člověk z justice.

Mnohé nedostatky českého práva, kvůli kterým statisíce lidí zabředly do dluhové pasti, se v minulých letech již povedlo odstranit – nové křivdy by již vznikat neměly. Právník z bankovního prostředí proto navrhuje, aby se nulové oddlužení umožnilo jen

pro pohledávky, jež vznikly před 1. prosincem 2016, kdy vstoupila v účinnost přísná regulace podle nového zákona o spotřebitelském úvěru. „Je v zájmu společnosti udělat jednu možnost a vypořádat se s minulostí, ale není žádný důvod umožnit spekulovat do budoucnosti,“ popisuje bankéř.

„Abych nebyl za pitomce“

Odpůrci plošného pardonu se obávají zejména morálního hazardu. „Novela počítá s tím, že dlužník by od počátku do oddlužení vstoupil s tím, že dosud požadovaných 30 procent nezaplátí. Vzhledem k tomu, že velká část oddlužení je dnes plněna formou smluv o důchodu nebo darovacích smluv nastavených tak, aby příjmy dlužníka dosáhly právě na oněch 30 procent, lze se zavedením nulové varianty očekávat snížení úhrady věřitelům,“ říká jeden z nich.

Konkrétní obavy pak představuje tento člověk z exekuční praxe: „Již dnes se často setkáváme s dlužníky, kteří uvážují o oddlužení a zjišťují, od kdy bude účinná anoncovaná novela, podle níž nebudou muset zaplatit ani 30 procent – aby nebyli za pitomce, když to brzy půjde za téměř nulu. Aktuálně to podle reakcí dlužníků vypadá, že nulové oddlužení bude nejoblíbenější a první zvažovaná varianta v případě přijetí navrhované novely.“

Obava ze zneužívání nové úpravy vychází i z toho, že návrh jen vágně vymezuje, že dlužník musí sedm let činit pro splacení vše, co po něm lze spravedlivě požadovat. Není jasné, co to konkrétně znamená. Dohlížet na to má insolvenční správce a soud, někteří právníci jsou ale skeptičtí, zda to bude fungovat: „Soudy jsou přetížené, takže fungují jako oddlužovací automaty a mají jen výjimečně šanci zkoumat poctivost dlužníka. Podobně pásové to funguje i u insolvenčních správců.“

Dle jednoho z advokátů tak bude záležet na tom, jaký výklad soudci zvolí: „Bojím se, že budou za úsilí pokládat i vlažný zájem či dokonce jen to, že dlužník se nevyhýbal práci. To by byl špatný vzkaz těm, kdo se opravdu lopotí, aby své dluhy platili řádně.“

Pro přetížené insolvenční úseky krajských soudů by navíc příliv desítek (možná až stovek) tisíc nových účastníků oddlužení mohl znamenat další ránu: „Ministerstvo odhaduje počet potenciálních adresátů nové úpravy na 655 tisíc. To je více než dvojnásobek všech insolvenčních řízení, která byla zahájena za posledních deset let! Návrh má potenciál naprosto paralyzovat soudní systém v oblasti insolvenčního řízení.“

DISKUSNÍ KLUB LIDOVÝCH NOVIN

Přední právníci diskutovali, jak oživit arbitráže v Česku

PRAHA Minulý úterý se v pražském hotelu Boscolo konalo šesté setkání diskusního klubu Lidových novin s právní a justiční tematikou. Pozvání šéfredaktora LN Istvána Léka na klubový večer přijaly čtyři desítky významných právníků z řad advokátů, notářů i jiných právnických profesí. Tématem večera bylo tentokrát rozhodčí řízení a po-

prvé byli hlavní hosté dva – Marie Karfíková, předsdkyně Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, a Gerhardt Bubník, dlouholetý advokát a rozhodce (oba na fotografii vpravo). Profesorka Karfíková hovořila o tom, jak se od jara 2016 snaží revitalizovat nejvýznamnější českou arbitrážní instituci

a jaká tato práce někdy přináší úskalí. Doktor Bubník si jako téma zvolil problematiku střetu zájmů advokáta a rozhodce. Prosazuje přitom velmi přesné chápání konfliktu zájmů a zdůrazňuje, že nejde jen o osobní pohled rozhodce na svou podjatost, ale i o to, jak se situace jeví navenek. lek

FOTO MAFRA - TOMÁŠ KRIST (2x)